

III මහ බැංකුවේ ගිණුම් හා කටයුතු

1972 වර්ෂය සඳහා වන මහ බැංකුවේ මූල්‍ය ගිණුම් II වැනි පරිශීෂයේ 19 වැනි සංඛ්‍යා සටහනේ දක්වා ඇත. 1971 අවසානයේ දී පැවැති තත්ත්වය හා සසඳන විට, 1972 දෙසැම්බර් අවසානයේදී දක්නට ලැබුණු ප්‍රධාන වෙනස් කම් මෙසේය.

			වෙනස (රුපියල් දශලක්ෂ)
මුළු ඉල්ලුම් වගකීම්	+ 279.9
ව්‍යවහාර මුදල් සංසරණය	+ 159.7
ඉල්ලුම් තැන්පතු	+ 101.8
පිටරටි ණය ගැනීම්	+ 18.4
ජාත්‍යන්තර සංචිතය	+ 47.2
දේශීය වත්කම්	+ 135.3

+ වැඩිවීම

වර්ෂය තුළ දී රන් පවුම්, ඉන්දියානු රුපියල හා එක්සත් ජනපද ඩොලර් සඳහා වූ මහ බැංකු විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිශෝධනය කරන ලදී. වර්ෂය අවසානයේදී වූ අනුපාතිකයන් මෙසේය: —

රන් පවුම් (සියයකට)	තැන් ඉදිරි (සමය දක්වා)	විදුලිය පැවරුම් මගින් මිලට ගැනීම රුපි. 1559‡ මසකට තැන් මිලෙන් රුපියලකට 21/32 ක වට්ටම් කොට	විදුලිය පැවරුම් මගින් විකිණීම රු. 1561‡ මසකට තැන් මිලෙන් රුපියලකට 21/32 ක අධි මිලක් ඇතිව.
ඉන්දියානු රුපියල් (සියයකට)	තැන් ඉදිරි (සමය දක්වා)	රු. 82‡ මසකට තැන් මිලෙන් රුපියලකට 1/32 ක් වට්ටම් කොට.	රු. 82 13/16 මසකට තැන් මිලෙන් රුපියලකට 1/32 ක අධි මිලක් ඇතිව.
එ. ජ. ඩොලර් (සියයකට)	තැන් ඉදිරි (කෙමය දක්වා*)	රු. 669‡ රු. 669‡	රු. 669‡ මසකට තැන් මිලෙන් රුපියලකට ශත 50 ක අධි මිලක් ඇතිව.

* කෙමසකට වැඩි හා සමය දක්වා වන කාලසීමාවන් සඳහා මහ බැංකුව වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලබන විශේෂ ඉල්ලීමක් පිට.

මහ බැංකුවේ විදේශීය විනිමය ගනුදෙනු II වැනි පරිශීෂයේ 24 වැනි සංඛ්‍යා සටහනෙහි දක්වේ.

වාර්ෂික සහ නිෂ්පාදන ණයවලට සම්බන්ධ රජයේ සුරැකුම්පත් සහ භාවිතීය පොරොන්දු නෝට්ටු ඇපයට තබා ගෙන දෙනු ලබන අත්තිකාරම් සඳහා වන මහ බැංකු පොළී අනුපාතිකය තවදුරටත් වසරකට සියයට 6½ ක් ව ම පැවැතීණි. සහතික මිල ක්‍රමය යටතේ වී මිලයට ගැනීමට හා මෙරට නිෂ්පාදිත කෘෂිකාර්මික ද්‍රව්‍ය මිලට ගැනීම, විකිණීම හෝ ගබඩා කිරීම සඳහා මුදල් සැපයීම් වශයෙන්, භාවිතීය පොරොන්දු නෝට්ටු ඇපයට තබා ගෙන සමුපකාර සමිතිවලට දෙන ලද අත්තිකාරම් සඳහා මහ බැංකුව වෙළෙඳ බැංකුවලින් අය කරන පොළී අනුපාතිකය වර්ෂයකට සියයට 3 ක් ව තවදුරටත් පැවතිණි. වී, එළවළු හා වෙනත් නිශ්චිත හෝග නිෂ්පාදනය සඳහා සමුපකාර සමිතිවල භාවිතීය පොරොන්දු නෝට්ටු ඇපයට තබා ගෙන මහ බැංකුව විසින් වෙළෙඳ බැංකුවලට දෙන ලද අත්තිකාරම් සඳහා වූ පොළී අනුපාතිකය වර්ෂයකට සියයට 1½ ක් ව නොවෙනස්ව පැවතිණි. එසේ වුවද, මෙම අනුග්‍රහය ලබන වෙළෙඳ බැංකුවලට එකී පොරොන්දු නෝට්ටු නිකුත් කළ අයුගෙන් වර්ෂයකට සියයට 8 කට (නියමිත දින බෙරුම් කළහොත් වර්ෂයකට සියයට 3 ක ප්‍රතිදනයකට යටත්ව) වඩා වැඩි

පොළියක් අය කිරීමට නොහැකි විය. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා වන මහ බැංකුවේ වට්ටම් අනුපාතිකය අන්තිමට පිළිගත් සාමාන්‍ය ටෙන්ඩර අනුපාතිකයට වඩා සියයට 3 කින් වැඩිව තවදුරටත් පැවතිණි.

විදේශීය මුදල් නෝට්ටු

ශ්‍රී ලංකාවේ වතු ව්‍යාපාරික කටයුතුවල යෙදෙන වෙළෙඳ බැංකුවලින් නියමිත විනිමය අනුපාතිකයන් අනුව විශේෂිත විදේශීය මුදල් නෝට්ටු මිල දී ගැනීම මහ බැංකුව විසින් තව දුරටත් කර ගෙන යන ලදී. විශේෂිත විදේශීය මුදල් නෝට්ටු, වෙළෙඳ බැංකුවලට නියමිත විනිමය අනුපාතිකයන් අනුව විකිණීමට ද මහ බැංකුව ඉදිරිපත් විය.

ණය සඳහා ඇපවිමේ ක්‍රමය

වී, එළවළු සහ නිශ්චිත හෝඟ වගාව සඳහා වෙළෙඳ බැංකුවලින් සමුපකාර සමිතිමලට දෙනු ලැබ ඇපපු ගෙවීම් පැහැර හරිනු ලබන ණය වෙනුවෙන්, එසේ පැහැර හැර ඇති ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 75 ක් දක්වා වන ප්‍රමාණයක් රජය වෙනුවෙන් එම බැංකුවලට ගෙවීමට මෙම ක්‍රමය යටතේ මහ බැංකුව ඇප වී ඇත. වෙළෙඳ බැංකු විසින් ඇප ගාස්තු වශයෙන් සියයට එකකින් අධික වූ ප්‍රමාණයක් ගෙවිය යුතු ය. 1972 දී වෙළෙඳ බැංකු විසින් දෙන ලද රුපියල් 3,54,71,000 ක ණය සඳහා මහ බැංකුව ඇප වී ඇත.

මැදි හා දිගු කාලීන ණය

මැදි හා දිගු කාලීන ණය ක්‍රමය යටතේ මහ බැංකුව විසින් ණය දෙන ආයතන වලට දෙන ලද ප්‍රතිමූල්‍ය ණය සඳහා අය කෙරෙන පොළී අනුපාතිකයන් පහත දැක්වෙන පරිදි නොවෙනස්ව පැවතිණි:—

- (අ) කෘෂිකර්මාන්ත හෝ කර්මාන්ත, නැංවීම හෝ සංවර්ධනය සඳහා වර්ෂයකට සියයට 6½
- (ආ) තේ කර්මාන්ත ශාලා නවීකරණය කිරීම සඳහාත් නව කම්හල් ඉදි කිරීම සඳහාත් දෙන ලද ණය සම්බන්ධයෙන් වූ පොළියෙන් කොටසක් තේ සාලක විසින් ගෙවනු ලබන අවස්ථාවලදී,
 - (i) මෙරට වියදම් සම්බන්ධයෙන් සියයට 6 ක වාර්ෂික පොළියක්;
 - (ii) විදේශ විනිමය වියදම් සම්බන්ධයෙන් සියයට 8 ක වාර්ෂික පොළියක්.
- (ඇ) වෙළෙඳ වාණිජ හෝ ව්‍යාපාර කටයුතු නගාලීම හෝ සංවර්ධනය සඳහා වර්ෂයකට සියයට 7½ ක පොළියක්.

මුළු වශයෙන් රුපියල් 1,01,69,000 ක ප්‍රතිමූල්‍ය ණය වර්ෂය තුළදී ණය දෙන ආයතන වලට දී ඇත.

ව්‍යවහාර මුදල් නිකුතුව

1972 අවසානයේදී සංසරණය වූ මුළු මුදල් ප්‍රමාණය රුපියල් දශලක්ෂ 1,444.8 ක්වූ අතර එය 1971 අවසානයේ සංඛ්‍යාව හා සසඳන කල රුපියල් දශලක්ෂ 159.7 ක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කරයි. ව්‍යවහාර මුදල් නෝට්ටු සංසරණයෙහි රුපියල් දශලක්ෂ 157.0 ක වැඩිවීමක්ද, කාසි සංසරණයෙහි රුපියල් දශලක්ෂ 2.7 ක වැඩිවීමක්ද සිදුවී ඇත. රුපියල් 100 සහ 50 වටිනාකම් අනුව වර්ග කරන ලද නෝට්ටු සංසරණයෙහි සැලකිය යුතු වැඩිවීමක් දැක්වෙයි. මේ අනුව රුපියල් 100 වටිනාකමක් දරන නෝට්ටු රුපියල් දශලක්ෂ 111.2 කින්ද, රුපියල් 50 වටිනාකම දරන නෝට්ටු රුපියල් දශලක්ෂ 38.4 කින්ද වැඩිවූ අතර අඩු වටිනාකමින් යුත් වර්ගයන්හි නෝට්ටු කලින් මට්ටමෙහිම වාගේ පැවතිණි. නෝට්ටු වල වූ එකී වැඩිවීමට හේතු වූයේ 1972 අවසන් භාගයේදී පැවැති වෙළෙඳ බැංකු වැඩ වර්ජනයයි. විමර්ශණයට භාජනය වූ වර්ෂය තුළදී නව නෝට්ටු හෝ කාසි නිකුතුවක් නොවිණි.

බැංකු හර බද්ද

බැංකු හර බද්ද අය කර ගැනීමේ වගකීම තවදුරටත් මහ බැංකුව වෙත පැවරිණි.

අනිවාර්ය ඉතිරි කිරීම

1971 අංක: 6 දරන අනිවාර්ය ඉතිරි කිරීම පනත අනුව, අය කරනු ලබන මුදල්වල භාරකරු වශයෙන් මහ බැංකුව තවදුරටත් ක්‍රියා කළ අතර, අනිවාර්ය ඉතිරි කිරීම් අරමුදල, රජය වෙනුවෙන් මහ බැංකුව විසින් පරිපාලනය කරන ලදී.

විදේශ විනිමය හිමිකම් සහතික ක්‍රමය

රජය වෙනුවෙන් විදේශීය විනිමය හිමිකම් සහතික ක්‍රමය පරිපාලනය කිරීම මහ බැංකුව විසින් තවදුරටත් කරන ලදී.

ආදායම සහ වියදම

වර්ෂය සඳහා මහ බැංකුවේ ආදායම රුපියල් 8,52,38,000 ක් වූ අතර, සංචිත සඳහා වෙන් කිරීම් සහ ගොඩනැගිල්ලේ සහ කාර්යාල දෑව භාණ්ඩ වල වටිනාකම් ක්‍ෂයවීම සඳහා වූ ප්‍රතිපාදනයන් ද ඇතුළත්ව වියදම රුපියල් 8,42,38,000 ක් විය. මුදල් නීති පනතේ 39 (අ) වගන්තියට අනුව ශුද්ධ ලාභය වූ රුපියල් 10,00,000 අතිරික්තයට එකතු කරන ලදී.

බැංකු පරිපාලනය

මුදල් නීති පනතේ 29(1) වැනි වගන්තිය යටතේ, බැංකු පරිපාලන දෙපාර්තමේන්තුව 1972 වර්ෂයේ දී වෙළෙඳ බැංකු හතක් පරීක්ෂා කර ඇති අතර, බැංකු භයක පරීක්ෂණ කටයුතු වර්ෂය තුළ දී අවසන් කරන ලදී. වෙළෙඳ බැංකු සේවක වැඩ වර්ජනය නිසා 1972 සැප්තැම්බර් සිට දෙසැම්බර් දක්වා වූ කාලසීමාව තුළ දී බැංකු පරීක්ෂණ කටයුතු ඇත හිට තිබිණි.

1970 අංක: 27 දරන බැංකු හර බදු පනත මගින් මහ බැංකුව වෙත පැවැරුණු වගකීම් හා සම්බන්ධ කාර්යයන් ද දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ඉටු කරන ලදී.

සංවර්ධන මුදල් අංශය, මහ බැංකුවේ මැදි හා දිගු කාලීන ණය අරමුදලින් ප්‍රතිමූල්‍යයන් ඉල්ලුම් කරන ණය, අගැයීමෙහි තවදුරටත් නිරත විය. මෙම ණය මුදල් දෙනු ලබන්නේ ප්‍රධාන වශයෙන් ම ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් ලබා දී ඇති ණයවලින් විදේශීය විනිමය ගාස්තු ගෙවනු ලබන තේ කම්හල් නවීකරණය කිරීමටය.